

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СУЧАСНІ ГЕОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ: СВІТ ТА УКРАЇНА»

обов'язкова загальна

циклу професійної підготовки

за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

за освітньо-професійними програмами «Публічне управління та
адміністрування»,

«Публічне управління та адміністрування у сфері цивільної безпеки»

Силабус розроблено згідно з робочою програмою навчальної дисципліни.

Рекомендовано кафедрою публічного
адміністрування у сфері цивільного захисту

на: 2023-2024 навчальний рік

Протокол від «28» серпня 2023 року

№ 2

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Публічне управління та адміністрування у сфері цивільної безпеки»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Сучасні геополітичні процеси: світ та Україна» сприяють розвитку професійного мислення здобувачів вищої освіти. Застосовують для підготовки спеціалістів другого рівня вищої освіти (магістрів) в питаннях отримання знань щодо геополітичних процесів в сучасній Україні та світі для використання цих знань в аналізі ризиків в реалізації державної політики в сфері міжнародної політики та національної безпеки. Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння статистичними процедурами обробки емпіричних даних та способами їх застосування з метою використання цих процедур спеціалістами у сфері аналізу публічної політики та політичного управління для вирішення завдань, які виникають у процесі реалізації публічного управління у сфері геополітики та міжнародних відносин, виконання слухачами наукових робіт та науково-практичних державно- управлінських досліджень в галузі геополітики.

2. Інформація про викладача

Загальна інформація	Крюков Олексій Ігорович, професор кафедри публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту ННВЦ, доктор наук з державного управління.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, кабінет № 5 Робочий номер телефону – 707-14-31.
E-mail	kgukow@ukr.net
Наукові інтереси	- інформаційна політика; - державна національна політика; - сучасні геополітичні процеси; - проблеми національної безпеки.
Професійні здібності	

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>). Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру що середам та четвергам з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 5 за адресою вул. Лермонтовська 28. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: основи політології, філософії, вступ до спеціальності, публічна політика, національна безпека, політика національних відносин..

Постреквізити: основи аналізу публічної політики та адміністрування у сфері політики національних відносін, методика та організація наукових досліджень, інструментальні засоби наукових досліджень, виконання та захист кваліфікаційних робіт.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Мета – забезпечити слухачів теоретичними знаннями з геополітичної науки в цілому та української геополітики зокрема.

Завдання:

- сформуванню у слухачів систему знань з основ теорії і практики геополітичних процесів, основні поняття, терміни і визначення в галузі геополітики; основні тенденції сучасного світового геополітичного розвитку;
- виробити вміння аналізувати геополітичні процеси, використовуючи сучасні засоби та методи політологічних досліджень;
- удосконалити навички аналітичної діяльності щодо геополітичних процесів, щодо визначення специфіки геополітичного становища України; розроблення і реалізації конкретних заходів щодо здійснення політичної діяльності в умовах демократичного врядування;
- ознайомити слухачів з основними парадигмами сучасної геополітики Української держави;
- навчити слухачів проводити аналіз основних факторів, які визначають геополітичне становище країни;
- навчити слухачів вмінню оцінювати ефективність зовнішньої політики з урахуванням геополітичних факторів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни слухач повинен володіти наступними компетентностями:

- Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.
- Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

Крім того він повинен знати:

- основні поняття, терміни і визначення в галузі геополітики;
- основні тенденції сучасного світового геополітичного розвитку;
- специфіку геополітичного становища України;
- основні парадигми сучасної геополітики Української держави.

вміти:

- проводити аналіз основних факторів, які визначають геополітичне становище країни;
- оцінювати ефективність зовнішньої політики з урахуванням геополітичних факторів

Результати навчання:

Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

6.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Очна форма навчання
Рік підготовки	2-й
Семестр	3-й
Обсяг кредитів ЄКТС	5
Загальна кількість годин	150 год.
Лекції	30 год.
Практичні	34 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	86 год.
Вид підсумкового контролю	Екзамен

7. Календарно-тематичний план викладання дисципліни

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
1	Тема 1. Предмет та функції геополітики як науки. Методологія геополітики. Поняттєвий апарат геополітики.	Лек. – 4 год. СР – 10 год. П(С)З – 4 год.
2	Тема 2. Виникнення та розвиток геополітичної науки.	Лек. – 4 год. СР – 10 год. П(С)З – 4 год.
3	Тема 3. Основні сучасні геополітичні концепції.	Лек. – 4 год. СР – 10 год. П(С)З – 6 год.
4	Тема 4 Планетарний дуалізм як основний закон геополітики. Особливості геополітики континентальної та морської держави.	Лек. – 4 год. П(С)З – 6 год. СР – 10 год.
5	Тема 5. Основні геополітичні зміни в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття. Перехід від біполярного до багатопольярного світу.	Лек. – 6 год. СР – 10 год. П(С)З – 4 год.
6	Тема 6. Сучасне світове геополітичне становище. Україна в геополітичних планах США, Євросоюзу, Росії.	Лек. – 2 год. СР – 10 год.
7	Тема 7 Основні особливості геополітичного становища України.	Лек. – 2 год. СР – 10 год. П(С)З – 2 год.

8	Тема 8. Європейська парадигма української геополітики.	Лек. – 2 год. П(С)З – 4 год. СР – 8 год.
	Тема 9.Євразійський вектор геополітики України.	Лек. – 2 год. П(С)З – 4 год. СР – 8 год.
Всього		150 годин

Примітка: Лек. – лекція; П(С)З – практичне (семінарське) заняття; СР – самостійна робота.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет та функції геополітики як науки. Методологія геополітики. Поняттєвий апарат геополітики.

Предмет геополітики. Вплив географічного фактору на політичну діяльність. Національний інтерес в геополітичному вимірі. Національна безпека та національна могутність з точки зору геополітики. Функції геополітичної науки. Методи геополітики. Геополітичні поля. Геополітичні опорні точки. Геополітичні лінії. Геостратегія та основні її різновиди.

Тема 2. Виникнення та розвиток геополітичної науки.

Причини виникнення і методологія геополітики. Монополярний, біполярний, багатополярний світи. Геополітика і географія. Геополітика і ідеологія. Геополітика і біополітика. „Органіцистська школа” Ф. Ратцеля. Геополітичні погляди Р. Челлена. Аналіз джерел морської могутності А. Мехена. Географічна вісь історії в працях Г. Макіндера. Концепція „Серединної Європи” Ф. Наумана. Концепція „життєвого простору” в працях К. Хаусхофера. Протистояння „Землі та Моря” за К. Шміттом. Євразійська теорія П. Савицького та М. Трубецького.

Тема 3. Основні сучасні геополітичні концепції.

Атлантизм Н. Спикмена і Д. Мейніга. Неоатлантизм С. Хантінгтона. Концепція зіткнення цивілізацій. «Велика шахівниця» З. Бжезинського. «Кінець історії» Ф. Фукуями. Мондіалізм Г. Моїса. Теорія конвергенції П. Сорокіна. Геополітичні погляди «нових правих» у Франції. Геополітичні концепції А. Бенуа. Неєвразійство. Концепція пасіонарності Л. Гумільова. Глобалізм як загальнополітичний процес. Геополітичне обґрунтування глобалізму.

Тема 4. Планетарний дуалізм як основний закон геополітики. Особливості геополітики континентальної та морської держави.

Сутність закону планетарного дуалізму. Протистояння морської та континентальної могутності: таласократія та телурократія. Особливості геополітики морської держави на прикладах Великобританії та США. Джерела морської могутності. Геополітичні цілі морської держави та засоби їх досягнення. Особливості геополітики континентальної держави на прикладах СРСР (Росії) та Німеччини. Боротьба за домінування в Євразії. Поліцентричність геополітичної карти світу та геополітичні сценарії його розвитку.

Тема 5. Основні геополітичні зміни в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття. Перехід від біполярного до багатополярного світу.

Геополітичний зміст потсдамської системи. Перехід до «Холодної війни» та формування біполярного світу в другій половині 1940-х – на початку 1950-х років. Геополітичний розділ Європи. Геополітичне протистояння в Азії. Боротьба за геополітичні опорні точки в Африці та Латинській Америці. Крах соціалістичної системи в другій половині 1980-х років та перехід від біполярного світу до монополярного. Посилення нових центрів сили на початку ХХІ століття. Формування багатополярного світу.

Тема 6. Сучасне світове геополітичне становище. Україна в геополітичних планах США, Євросоюзу, Росії.

США як найбільший полюс сили в сучасному світі. Основні геополітичні цілі Сполучених Штатів Америки. Боротьба США за панування над Євразією. Україна як ключова геополітична опорна точка в Європі. Євросоюз як новий полюс сили в світі. Створення і розширення Євросоюзу. Проблеми єдності Євросоюзу. Геополітична роль Євросоюзу. Механізм функціонування Євросоюзу. Місце України в геополітичних планах європейських держав. Спроби відновлення геополітичної могутності Росії. Роль України в російських геополітичних планах.

Тема 7. Основні особливості геополітичного становища України.

Особливості географічного розташування України. Транзитні можливості України. Рельєф та клімат України. Природні ресурси України. Забезпеченість України корисними копалинами. Економічний розвиток України. Екологічна ситуація в Україні. Демографічні проблеми України. Основні соціальні верстви населення України. Військові можливості Української держави.

Тема 8. Європейська парадигма української геополітики.

НАТО як провідний військово-політичний блок: цілі, задачі, діяльність. Геополітичне значення НАТО як засобу здійснення морської могутності. Взаємодія України і НАТО. Проблеми і перспективи євроатлантичної інтеграції України. Участь України в діяльності європейських структур. Проблеми і перспективи європейської інтеграції України. Співробітництво України з країнами
Центральної
Європи.

Тема 9. Євразійський вектор геополітики України.

СНД як провідна організація на пострадянському просторі. Місце і роль України в СНД. Організація ГУАМ, її політичний та економічний зміст. Проекти балтійсько-чорноморського співробітництва. Двосторонні стосунки України з Росією та іншими державами колишнього СРСР. Проект створення ЄЕП та перспективи участі України в ньому. Відносини України з країнами Далекого Сходу.

8. Самостійна робота

Самостійна робота слухача передбачає роботу з навчальними посібниками, періодичними виданнями, джерелами Інтернет тощо.

Самостійна робота над тематикою дисципліни включає такі форми:

- поглиблене самостійне вивчення тем;
- самостійна робота з літературними джерелами з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій;
- підготовка до поточного та підсумкового контролю.

При підготовці слухача до поточного чи підсумкового контролю можлива підготовка доповіді або реферату з обраної теми, використання наочного матеріалу, прикладів, аналізу певної ситуації. Оформлення презентації.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Предмет та функції геополітики як науки. Методологія геополітики. Поняттєвий апарат геополітики.	10
2.	Тема 2. Виникнення та розвиток геополітичної науки.	10
3.	Тема 3. Основні сучасні геополітичні концепції.	10
4.	Тема 4. Планетарний дуалізм як основний закон геополітики. Особливості геополітики континентальної та морської держави.	10
5.	Тема 5. Основні геополітичні зміни в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття. Перехід від біполярного до багатополярного світу.	10
6.	Тема 6. Сучасне світове геополітичне становище. Україна в геополітичних планах США, Євросоюзу, Росії.	10
7.	Тема 7. Основні особливості геополітичного становища України.	10
8.	Тема 8. Європейська парадигма української геополітики.	10
9.	Тема 9. Євразійський вектор геополітики України.	6
	Разом	86

9. Індивідуальні завдання

З метою систематизації, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичного застосування знань слухачами з навчального курсу та розвитку навичок самостійної роботи навчальним планом передбачено:

- 1а - індивідуальне завдання, що виконується під час аудиторних занять;
- індивідуальне завдання, що виконується під час самостійної роботи (трудомісткість виконання завдань слухачем не перевищує 40 % ECTS КРЕДИТУ);

Контрольні завдання (1а):

1-й варіант:

1. Що означає поняття «геополітика». Наведіть основні функції геополітики.
2. Поясніть закон планетарного дуалізму.
3. Опишіть основні особливості сучасного геополітичного становища України.

2-й варіант:

1. Поясніть особливості виникнення геополітичної науки.
2. Обґрунтуйте сутність європейської парадигми української геополітики
3. Опишіть основні геополітичні зміни в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття.

3-й варіант:

1. Основні сучасні геополітичні концепції.
2. Назвіть основні органи державної влади в Україні, що займаються питаннями геополітики. Опишіть їх основні функції.
3. Дайте характеристику сучасному світовому геополітичному становищу.

Індивідуальне завдання (реферат) є видом позааудиторної індивідуальної роботи слухача навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується складанням підсумкового екзамену чи заліку.

Мета. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань слухача з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Структура реферату:

- вступ - зазначається тема, мета та завдання роботи та основні її положення;
- теоретичне обґрунтування, виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- вказуються і коротко характеризуються методи роботи при виконанні

практичних, розрахункових, моделюючих робіт

-основні результати роботи та їх обговорення - подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо;

-висновки;

-список використаної літератури.

Порядок подання та захист:

1. Звіт про виконання подається у вигляді скріпленого (зшитого) зошита (реферату) з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання (за об'ємом до 20 арк.).

2. Реферат подається викладачу, який читає лекційний курс з даної дисципліни та приймає екзамен (або залік), не пізніше ніж за 2 тижні до екзамену (заліку).

3. Оцінка за реферат виставляється на передостанньому практичному занятті з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом реферату. Можливий захист завдання шляхом усного звіту слухача про виконану роботу (до 5 хв.).

4. Оцінка за реферат є обов'язковим компонентом іспитової оцінки і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу.

Тематика індивідуальних завдань з курсу: «Сучасні геополітичні процеси: світ і Україна»

1. Велика держава та її історичні типи.
2. Генезис розвитку світової політичної системи.
3. Геополітичні пріоритети України.
4. Німецька школа геополітики.
5. Британська школа геополітики
6. Американська школа геополітики.
7. Держава як суб'єкт міжнародних відносин (П. Кеннеді, М. Вевйорка, Р. Арон).
8. Історичний екскурс зовнішньополітичних відносин України зі світом.
9. Можливі сценарії політичного світового порядку в ХХІ столітті в концепціях провідних мислителів сучасності.
10. Основні глобальні проблеми людства та шляхи їх вирішення.
11. Особливості та завдання геополітичної доктрини сучасної України.
12. Погляди на роль України у сучасному та майбутньому міжнародному політичному процесі З. Бжезинського.
13. Погляди на роль України у сучасному та майбутньому міжнародному політичному процесі С. Хантінгтона.
14. Порівняльний аналіз суспільно-політичних перспектив європейського та євразійського векторів суспільно-політичного розвитку України.

15. Порівняльний аналіз шкіл теоретичного осмислення геополітичного розвитку світу.

16. Постбіполярна система міжнародних стосунків: проблеми та перспективи.

17. Сутність телурократичної та талосократичної концепцій геополітики.

18. Сучасний світовий порядок: етапи становлення, виміри, підходи, моделі.

19. Україна та міжнародні політичні організації: сутність та напрямки взаємодії.

20. Україна в сучасних американських геополітичних концепціях.

21. Чинники пріоритетності європейської та євроатлантичної інтеграції України.

10. Методи навчання

– лекції, практичні заняття, презентації, тренінги з використанням методики case-study та практичною демонстрацією набутих навичок, дискусії в аудиторії;

– самостійний робота з першоджерелами, дослідження інформаційний ресурсів, пошук первинної інформації (наукові публікації, документи, протоколи, офіційні звіти, статистичні матеріали, законодавчі та інші нормативні акти);

– презентації на семінарах дозволять слухачам продемонструвати обсяг додаткової інформації та вибіркового користування нею під час тестування.

11. Методи контролю

Форма підсумкового контролю за вивчення дисципліни – *екзамен*.

Об'єктом поточного контролю знань за вивчення одного модулю слухача є:

1. Систематичність та активність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;

2. Написання індивідуального завдання, участь у практичних заняттях, поточні контрольні заходи.

Підсумкова оцінка за вивчення модулю «Сучасні геополітичні процеси: світ і Україна» складається з:

– відвідування практичних занять, активність і рівень знань при обговоренні проблемних питань (до 20 балів);

– поточні контрольні заходи (до 10 балів).

– індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Сучасні геополітичні процеси: світ і Україна» (до 40 балів);

– оцінка за екзамен (до 30 балів).

12. Розподіл балів, які отримують слухачі

Робота на практичних заняттях									Реферат	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	25	100
		5	5	5	5	5	5	5			

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни.

4 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні помилки.

3 бали – завдання виконане частково, у звіті допущені незначні помилки.

2 бали – завдання виконане частково, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні помилки.

1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи (реферат) здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 40 балів):

40 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

30-39 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;

20-29 балів – робота виконана майже на 70-89% від загального обсягу;

10-19 балів – обсяг виконаних завдань становить від 50% до 69% від загального обсягу;

5-9 балів – здобувач виконав лише від 10 до 49% від загального обсягу;

1-4 балів – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 25 балів):

20-25 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання;

15-20 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

7-14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

1-6 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	а в з нез до ільно можливість складання повторного	не зараховано з МОЖЛИВІСТЮ О НОГО П ВТОР
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	складання не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

- науково-методичний комплекс дисциплін;
- нормативні документи;
- ілюстративні матеріали тощо

14. Рекомендована література
Базова

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. – Львів, 2000. – 236 с.
2. Гео економічна політика України [Текст] : навч. посіб. / за заг. ред. І. В. Розпутенка ; І. В. Розпутенко, Н. А. Малиш, О. І. Кілієвич [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К. : НАДУ, 2010. - 126 с.
3. Геополітика і національна безпека [Текст] : слов. термінів / Уклад.: Г.П. Ситник, В.Ю. Богданович, М.Ф. Єжесв. - К. : Вид-во НАДУ, 2005. - 232 с.
4. Геополітичний аналіз та прогнозування [Текст] : метод. рек. до вивч. навч. дисципліни / уклад.: Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянук ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Каф. нац. безпеки. - К. : НАДУ, 2009. - 38 с.
5. Гнатюк М. М. Відносини з Європейським Союзом та процес європейської інтеграції України [Текст] : навч. посіб. / М. М. Гнатюк, Я. Й. Малик, Л. Л. Прокопенко ; за заг. ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр., Львів. регіон. ін-т держ. упр., Ун-т Лондон Метрополітан (Великобританія). - К. : Міленіум, 2009. - 780 с.

6. Державна інформаційна політика: навч. посіб. [В.Б.Дзюндзюк, О.І.Крюков, В.А.Ландсман та ін.]; за заг. ред. д.держ.упр., проф. В.Б.Дзюндзюка. – Х. Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2012. – 344 с.

7. Дзьобань О. П. Теоретичні основи національної безпеки України [Текст] : навч. посіб. / О. П. Дзьобань, О. В. Соснін. - К. : Освіта України, 2009. - 378 с.

8. Желтов В. В. Геополитика: история и теория [Текст] : учеб. пособие / В. В. Желтов. – М.: Вузовский учебник, 2012. – 445 с.

9. Політична модернізація : [підручник] / за заг. ред. д.держ.упр. В. Б. Дзюндзюка, д.держ.упр. О.В. Радченка, к.соц.н. О.А. Котукова. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2010. – 400 с.

10. Розпутенко І. В. Геоекономічна політика України в термінах та іменах [Текст] : словник-довідник : [навч. вид.] / І. В. Розпутенко ; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - К. : НАДУ, 2011. - 228 с.

Допоміжна

1. Актуальні проблеми нейтралізації негативного впливу світової економічної кризи на процес інтеграції України до НАТО [Текст] : наук.-інформ. зб. / Ін-т пробл. нац. безпеки ; за заг. ред. В. П. Горбуліна. - К. : Видавн. дім Дмитра Бураго, 2009. - 112 с.

2. Базив Д. П. Геополитическая стратегия Украины [Текст] : монографія / Д.П. Базив . - К. : Ин-т государства и права, 2000. - 192 с.

3. Баровська А. В. Оптимізація структури керівних документів державної політики (на прикладі інформаційної сфери) [Текст] : аналіт. доп. / [Баровська А. В.] ; Нац. ін-т стратег. дослідж. - К. : НІСД, 2011. - 85 с.

4. Бебик В.М. Основи теоретичної та практичної політології : Підручник / В.М. Бебик. – М. : МАУП, 1994. – 124 с.

5. Богданович В. Ю. Геополітика і національна безпека [Текст] : навч. посіб. У 2 ч. Ч. 1. Основи геополітики / В. Ю. Богданович, М. Ф. Єжеєв. - К. : Вид-во НАДУ, 2005. - 100 с. -

6. Бутирська Т. О. Державне будівництво: стан, суперечності, перспективи розвитку в Україні [Текст] : монографія / Т. О. Бутирська ; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - К. : НАДУ, 2007. - 484 с.

7. Василенко И.А. Геополитика современного мира: учеб. пособие. М.: Издательство Юрайт, 2010. – 395 с.

8. Веймер Д.Л., Вайнінг Е.Р. Аналіз політики: концепції, практика / Пер. з англ. І.Дзюби, А.Олійника; Наук. ред. О.Кілієвич. - К.: Основи, 1998. – 654 с.

9. Видрін Д., Табачник Д. Україна на порозі ХХІ століття: політичний аспект. – К.: Либідь, 1995. – 296 с.

10. Врублевський В. К. Український шлях: начерки: геополітичне становище України та її національні інтереси [Текст] / В. К. Врублевський, В.І.Хорошевський. - К. : МВС України, 1997. - 426 с.

11. Гальчинський А. С. Помаранчева революція і нова влада. [Текст] / А. С. Гальчинський ; Ін-т стратег. оцінок. - К. : Либідь, 2005. - 367 с.
12. Гелд Д. Глобалізація / антиглобалізація [Текст] = Globalization / Anti-Globalization : громад.-політ. вид. / Д. Гелд, Е. Мак-Грю ; пер. з англ. І. Андрущенко. - К. : К.І.С., 2004. - 179 с.
13. Геополитические ориентации населения и безопасность Украины: по данным социологов [Текст] / сост. Н. А. Шульга. - К. : Бізнесполіграф, 2009. - 88 с.
14. Глобальная геополитика / Под редакцией И.И. Абылгазиева, И.В. Ильина, И.Ф. Кефели – М.: Издательство Московского университета, 2010. – 312 с.
15. Демони миру та боги війни. Соціальні конфлікти посткомуністичної доби [Текст] / С. Макеєв, Є. Бистрицький, О. Білий та ін. - К. : Політ. думка, 1997. - 495 с.
16. Енциклопедія державного управління [Текст] : довідк. вид. У 8 т. Т. 7. Державне управління в умовах глобальної та європейської інтеграції / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), В. П. Трощинський (заст. голови), Ю. П. Сурмін [та ін.] ; наук.-редкол. сьомого тому: І. А. Грицяк (співголова), Ю. П. Сурмін (співголова), О. М. Руденко [та ін.]. - К. : НАДУ, 2011. - 761 с.
17. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування [Текст] : навч.-метод. посіб. / А. І. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська [та ін.] ; за заг. ред. А. І. Грицяка ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Каф. європ. інтегр. - К. : НАДУ, 2009. - 186 с.
18. Зленко А. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. – Х.: Фоліо, 2003. – 559 с..
19. Карпенко В. О. Інформаційна політика та безпека [Текст] : підручник / В. О. Карпенко. - К. : Нора-Друк, 2006. - 320 с.
20. Кисельов Є. Л. Методологія геополітики [Текст] : монографія / Є. Л. Кисельов. - Х. : ХарРІ УАДУ "Магістр", 2002. - 136 с.
21. Концепції миру та політика безпеки сучасних центрів сили [Текст] : матеріали наук.-методол. семінару (Київ, 21 верес. 2012 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Каф. нац. безпеки ; за ред. Г. П. Ситника, Л. М. Шипілової. - К. : НАДУ, 2012. - 119 с.
22. Кремень В. Україна у контексті глобалізму [Текст] / В. Кремень, В.Ткаченко. - К. : Вид-во "ДрУк", 1998. - 61 с.
23. Кудряченко А. І. Геополітика [Текст] : підручник / А.І. Кудряченко; Ф.М. Рудич, В.О. Храмов. - К. : МАУП, 2004. - 293 с.
24. Мадіссон В. В. Політологія міжнародних відносин [Текст] : навч. посіб. / В.В. Мадіссон, В.А.Шахов; Ред. С.В. Головка. - К. : Либідь, 1997. - 174 с.
25. Малик Я. Й. Національна безпека [Текст] : навч. посіб. / Я. Й. Малик, О. І. Береза, М. Ф. Криштанович ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2010. - 280 с.
26. Нижник Н. Р. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку) [Текст] : навч. посіб. / Н.Р. Нижник, Г.П. Ситник, В.Т. Білоус. - К. ; Ірпінь : Преса України, 2000. - 301 с.
27. Політологія посткомунізму: Політичний аналіз посткомуністичних суспільств/ В. Полохало, Є. Бистрицький та ін [Текст] : монографія. - К. : Політ.

думка, 1995. - 363 с.

28. Політологія [Текст] : навч. посіб. / А. М. Черній, В. І. Волобуєв, І. І. Бойко [та ін.] ; за заг. ред. А. М. Чернія. - К. : Міленіум, 2008. - 365 с.

29. Політологія [Текст] : підручник / за ред. М. М. Вегеша ; М. М. Вегеш, Ю. О. Остапець, В. Л. Боднар [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. і доповн. - К. : Знання, 2008. - 383 с.

30. Політологія [Текст] : підручник / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. - 3-тє вид., переробл., доповн. - К. : Академія, 2008. - 568 с.

31. Політологія [Текст] : підручник / М. І. Панов (кер. авт. кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський [та ін.] ; редкол.: М. І. Панов [та ін.]. - 2-ге вид., переробл. і доповн. - К. : Ін Юре, 2005. - 520 с.

32. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика та інформаційні війни : навч.-метод. посіб. / Г. Г. Почепцов. – К. : Вид-во НАДУ, 2012. – 120 с.

33.Почепцов Г. Г. Стратегический анализ. Стратегический анализ для политики, бизнеса и военного дела [Текст] : монографія / Г.Г. Почепцов. - К. : Дзвін, 2004. - 333 с.

34.Почепцов Г.Г. Психологические войны. – Москва – Киев: Ваклер, Рефлбук, 2000. – 528 с.

35.Рудич Ф. М. Много ли власти нужно власти? (Украина в контексте трансформации политических систем в странах СНГ и Балтии, Центральной и Восточной Европы [Текст] : учеб. пособие / Ф.М. Рудич. - 2-е изд., перераб. и допол. - К. : Довіра, 1999. - 200 с.

36.Світова та європейська інтеграція: організаційні засади [Текст] : навч. посіб. / ЛФ УАДУ ; за заг. ред. Я. Й. Малика, М. З. Мальського. - Л. : Видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. - 402 с.

37.Ситник Г. П. Геополітика і національна безпека України: (опорний конспект дистанційного курсу) [Текст] : навч. посіб. / Г. П. Ситник, В. Ю. Богданович, М. Ф. Єжеєв. - К. : Центр навч. л-ри, 2004. - 74 с.

38.Сорос Д. Криза глобального капіталізму: Відкрите суспільство під загрозою [Текст] / Д. Сорос; пер. з англ. Р. Ткачук, А. Фролкін . - К. : Основи, 1999. - 262 с.

39.Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї [Текст] : [зб. наук. пр.]. Вип. 19 / Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф. Кураса НАН України, Асоц. політ. наук України [та ін.] ; шеф-ред. Ю. А. Левенець, редкол.: М. І. Михальченко (голова), Ю. Ж. Шайгородський (заст. голови) [та ін.]. - К. : Укр. центр політ. менедж., 2010. - 480 с.

40.Сьомін С., Лікаренко І. Без пострілів і вибухів. Інформаційно-психологічна війна... // Політика і час. – 2000. – № 5-6. – С. 82.

41.Телешун С.О., Рейтерович І.В. Вплив фінансово-політичних груп на прийняття стратегічних рішень у сфері політики та економіки: українські реалії. – Київ-Херсон, 2008. – 152 с.

42.Телешун С.О., Титаренко О.Р., Рейтерович І.В. Політичне прогнозування як вид управлінської діяльності: практичні рекомендації. – К.: Видавництво НАДУ, 2007. – 20 с.

43. Теоретико-методологічні засади розробки паспортів загроз національній безпеці України : моногр. / Г. П. Ситник, В. І. Абрамов, В. А. Мандрагеля, М. М. Шевченко, Л. М. Шипілова; за заг. ред. Г. П. Ситника, Л. М. Шипілової. – К. : Вид-во НАДУ, 2012. – 163 с.

44. Тихонравов Ю.В. Геополитика. – М.: Интел-Синтез, 1998. – 368 с.

45. Удовик С. Л. Глобализация: семиотические подходы [Текст] : науч. изд. / С. Л. Удовик. - М. : Рефл-бук ; К. : Ваклер, 2002. - 462 с.

46. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти./За ред. Ф.М. Рудича. – К.:МАУП, 2002. – 488 с.

47. Україна на зламі тисячоліть: історичний екскурс, проблеми, тенденції та перспективи [Текст] : [кол. моногр.] / Г. В. Щокін, М. В. Попович, М. С. Карамзіна [та ін.] ; за ред. Г. В. Щокіна, М. Ф. Головатого ; авт. передм. Л. М. Кравчук. - К. : МАУП, 2000. - 384 с.

исследования. – 1994 - №1. – С.33-48.

48. Центральна Азія: геостратегічний аналіз та перспективні можливості для України [Текст] : монографія / Б. О. Парахонський [та ін.]. - К. : НІСД, 2001. - 148 с.

49. Шпенглер О. Закат Европы. М.: Мысль, 1993 – Т.1-2.

50. The political analysis of postcommunism [Text] : understanding postcommunist societies. - Kyiv : Political Thought, 1995. - 365 p.

15. Інформаційні ресурси

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Х. : Фактор, 2011. – 128 с.

2. Закон України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики України» від 1 липня 2010 року № 2411-VI . – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

3. Закон України «Про службу безпеки України» від 25 березня 1992 року № 2229-XII. – ВВР. – 1992. – N 27. – Ст.382

4. Закон України «Про службу зовнішньої розвідки України» від 1 грудня 2005 року № 3160-IV. – ВВР. – 2006. – N 8. – ст.94

5. Мережа аналітичних центрів України // www.intellect.org.ua

6. Про державну таємницю: Закон України// ВВР України. – 1994. – № 16. – Ст.93.

7. Про Доктрину інформаційної безпеки України : Указ Президента

України від 8 липня 2009 р. № 514/2009 . – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

8. Про доступ до публічної інформації : Закон України // ВВР України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

9. Указ Президента України «Про положення про Міністерство закордонних справ України» від 6 квітня 2011 року № 381/2011. – – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

10. STRATEGiUM: Политическое Экспертное Сообщество // <http://strateger.net/>

Розробник: доктор наук з державного управління , професор кафедри публічного адміністрування у сфері цивільного захисту

Олексій КРЮКОВ